

השתוממו ונדהמו על כך, שלא מצאו אף פעם ראשו של הדג הבלוע, שהוא מכון כנגד ראשו של הדג הבלוע וזנבו כנגד זנבו, אלא תמיד ראשו של הדג הבלוע מכון כנגד זנבו של הבלוע. ענה הגאון הקדוש מאוסטרובצה ואמר על כך:

"העולם מכארים סיבת הדבר, שיש כאן לקח נשגב שאנו יכולים ללמוד מהדגים במדת כטחון בעיני פדנסה. כי היות שהדג הבלוע מחפש את פרנסתו בכך, שהוא רודף אחרי הדגים היותר קטנים שבורחים ממנו, נמצא כי תמיד כשהוא רודף אחריהם, ראשו של הבלוע הוא כנגד זנבו של הבורח ממנו, ואם היה מצליח להשיגם ולכולעם, כי אז היה זנבו של הבלוע מול זנבו של הבלוע וראשו כנגד ראשו, לכן מראים לנו מן השמים, כי את מי שהוא רודף אחרי הוא לא יצליח להשיג, אלא שהקב"ה מזמין לו דג שבא מולו ואינו בורח ממנו, לכן כשהוא בולע אותו, נמצא שראשו של הבלוע הוא מול זנבו של הבלוע, וזנבו של הבלוע הוא כנגד ראשו של הבלוע".

מזה אנו חייכים ללמוד לקח נשגב בעיני ההשתוללות שאנו עושים בפרנסה, לכל נחשוב שההשתוללות שלנו הוא שמביא לנו פרנסה, אלא הכל מן השמים כי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, ומה שאנו עושים ההשתוללות הוא רק משום שכן נגוד עלינו כחטא אדם הראשון (כראשית ג ט'): "בזעת אפין תאכל לחם", אבל למעשה הקב"ה מסב

וזמין לנו את פרנסתנו כפי שנגוד עלינו שלא בקשר להשתוללותנו. אמנם הגה"ק מאוסטרובצה ז"ע עצמו לקח הנשגב שעלינו ללמוד מהדגים בעיני זה על פי מה שמובאר בזוהר הקדוש ברעיא מהימנא (פנחס רכט:), כי הדגים יש להם עינים פקוחות שאינן נסגרות אף פעם.

פירושו של דבר הוא, שהדג אינו ישן כשאר הברואים, אלא תמיד הוא ער ועומד על המשמר שלא יבלעוהו הדג היוחר גדול ממנו. והנה בהיות שיש לו עינים פקוחות לדאות מי הוא זה שבא כנגדו, לכן אינו מפחד כלל מהדגים הגדולים שהוא רואה מול עיניו, כי הוא חושב שתמיד יוכל לברוח מהם כאשר רק יתקרבו לבלוע אותו. אך לעומת זה יש לו פחד גדול מהדגים הגדולים שנמצאים מאחורי זנבו, שהרי אותם הוא אינו מסוגל לראות בעיניו שבראשו, ובהכרח הוא בוטח בה' שישמרנו מהדגים הגדולים שמאחורי זנבו.

לכן מראים לנו מן השמים, שמאותם הדגים הגדולים שנמצאים מאחורי זנבו אין לו ממה לפחד, כי מן השמים שומרים עליו שלא יבלעוהו משום שהוא בוטח בה', אך מלפני ששם הוא סמוך ובוטח בעיניו הפקוחות בבחינת (רכים ח י'): "כוחי ועוצם ידי", הנה דוקא משם בולעים אותו הדגים הגדולים, ללמדנו מדת הכטחון שכל זמן שהאדם בוטח בה' ולא בכוחות עצמו, כי אז הוא יכול להיות סמוך ובוטח שהקב"ה אכן ישמור עליו, אבל

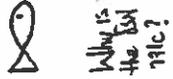
שאלו חייכים ללמוד מהדגים לקח נשגב במדת הכטחון מאמר ה "מול אדר דגים"

רעיון נפלא מהגה"ק מאוסטרובצה ז"ע, על מה שחקרו חוקרי הטבע מדוע לא נמצא דג כלוע בתוך הכיור כשראשו מול זנבו * עיני הדג פתוחות תמיד להסתכל שלא יבלעו חבירו, אבל מהזנב אין לו כריזה אלא לבטוח בה' * מראה לו הקב"ה מהזנב שיש לך כטחון לא תיבלע, כי אם מהפנים אשר שם אתה בוטח בכוחך * "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר", שילמד ממוזל אדם דגים לבטוח רק בה'.

במאמר הקודם הארכנו לבאר הקשר הנפלא, בין ביאר מאמר

הגמרא (תענית כט:): "משנכנס אדר מרבין בשמחה", לביאר ענין מול אדר דגים, אשר שניהם קשורים לקבלת התורה שקיבלו בחודש אדר אחרי נס פורים. ונראה לבאר הענין בזה בדרך עבודה לעיני אמונה פשוטה, על פי הידוע כי בציור שמציירים חכמי האוסטרולגים על הכוכבים שנואים

בחדש אדר בצורת דגים, הציור הוא תמיד שני דגים שפונים זה מול זה לכיוונים הפוכים, וצורך להבין מה מחסידינו, ואלו תוכן דבריו בחוספת ביאור: חוקרי הטבע בדקו ומצאו דבר פלא, בעיני דגים שנמצאו בלועים בתוך מעי הדגים הגדולים מהם, הם

Why is the fish always facing the other fish?

שומר: "כשם שהדגים בולעים כן אני בולע אותם". אבל טעה בזה כי מה שסייב הקב"ה שיפול הפור על חודש אדר שמולו דגים, הוא כדי לרמוז לישראל שכאשר יראו באיזו צרה גדולה הם נמצאים, עד אשר אין להם על מי להישען כי אם על אבינו שבשמים, הנה במקרה הדגים יקרה להם שמאותו מקום שהם בוטחים בה, הקב"ה שומר עליהם, והמן שבת כבחות עצמו לא היה מן הכולעים אלא מן הנבלעים. נמצא שדוקא ענין זה שהפור נפל על חודש אדר שמולו דגים היה סימן טוב לישראל, שמתחמת שאין להם על מי להישען אלא על אבינו שבשמים יזכו להיות מן הכולעים ולא מן הנבלעים.

מצתה נזכה להכין מה שבוא הקב"ה אר צורת הכוכבים בחודש אדר שמולו דגים, שני דגים שפונים לכיוונים הפוכים ראשו של זה מול זנבו של זה, כדי ללמדנו דעת כי נס פורים שקרה לנו בחודש אדר, היה רק בזכות שהיינו בבחינת מול אדר דגים, שתמיד ראשו של הנבלע הוא מול זנבו של הכולע. ללמדנו כי מאותו מקום שהוא בוטח בה, אין לו ממה לפחד, ודוקא מאותו מקום שהוא בטוח בעצמו משם יפול בבוטח שחת, ומזה נשכיל לדעת לבטוח תמיד בשם ה' כי שקר הסוס לתשועה וברוב חילו לא ימלט. הנה כי כן (אסתו טו): "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור", כי מה שנפל הפור על חודש אדר שמולו דגים, היה שורש הישועה לכל ישראל.

ובכן יאיר לנו להבין הרמו במאמרם: "משנכנס אדר מרבין בשמחה".

מנהג ישראל תורה
לאכול דגים בשבת קודש
על פי האמור ימתק לחת טעם לשבת, על מנהג ישראל תורה לאכול דגים בשבת קודש. והענין הוא כי כששת ימות החול אנו עוסקים במלאכה כדי להתפרנס, אבל בשבת קודש שאסור בעשיית מלאכה אין אנו עושים שום השתללות להתפרנס, אמנם ראה זה פלא שדוקא מיום השבת אנו מתפרנסים בכל ימות השבוע, ככתוב (בראשית ב ג): "יזכרך אליקים את יום השביעי ויקדש אותו". ומבואר בזה הקדוש (יהוה פס): "כל ברכאן דלעילא וחתא בינמא שביעאה תליין".

והביאור בזה כי כימות החול שאנו עוסקים במלאכה, עלולים אנו לטעות ח"ו שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אבל בשבת קודש שאין אנו עושים שום מלאכה, אי אפשר לטעות בכוחי ועוצם ידי, לכן מראה לנו הקב"ה שכל השפע שיש לנו בששת ימי המעשה, נמשך דוקא מיום השבת שאנו בוטחים בה. הנה כי כן מטעם זה מנהג ישראל תורה לאכול דגים בשבת קודש, כדי שנלמד מהדגים לקח נשגב. שהקב"ה שומר עליהם דוקא מאותו מקום שהם בוטחים בה, כמו כן משפיע לנו הקב"ה שפע בשבת קודש לכל ימות השבוע, בזכות הבטחון שאנו בוטחים בה; בשבת קודש כשאין אנו עוסקים בשום מלאכה.

והנה ככל החיזון הזה קרה לנו בנס פורים, כי כשנפל הפור על חודש אדר שמולו דגים שמח המן, כמבואר במדרש (אסתו רבתי ז יא)

ראית? ולא הבנתי כוננתו מה שאמר לי אז 'ראית'.

עד היום חג השבועות כבויק קודם התפלה כאתי על כוננתו, וזהו שלמד אותי דרך להשיית, שבאם האיש הישראלי הולך תמיד בראגה וכמפת נפש, ודואג ומתיידא שלא יפול ח"ו ברשת היצר אשר תמיד הוא פורש ממכירת לרגליו, אז השיית עוזר לו שלא יפול, אבל מי שסובר בדעתו שהולך בדרך ישר, ואינו מעלה על לבו כלל לירא מרשת היצר, זה האיש ח"ו כפתע פתאום נופל לכאר שחת, וזה כיוון כמה שקודם אמר לי 'שב', ואחר כך אמר לי 'ראית', עד כאן שמעתי מפה קדשו".

כאשר נתבונן נראה שענין זה מתאים להפליא, עם דברי נעים זמירות ישראל (ההלים ג ב): "עד אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות כנפשי". ופירש הרה"ק מהר"י מריזון זי"ע, שהוא בדרך שאלה ותשובה: "עד אנה תסתיר את פניך ממני", כלומר עד מתי מסתיר הקב"ה את פניו מן האדם, ועל כך מתרין: "עד אנה אשית עצות כנפשי". כל זמן שהאדם שת במחשבתו כל מיני עצות, בסמכו על חכמתו וכינתו שהוא יודע לנהל את כל חייו בעצמו, אבל כאותו רגע שהאדם בא לידי הכרה שאין בכוחו לעשות מאומה, אלא הקב"ה הוא הנותן לו כח לעשות חיל ועצת ה' היא חקום, כי אז מתבטל ההסתור פנים ומתגלה אליו ישועת ה' כהרף עין.

אם הוא סומך ח"ו על עצמו כחינת: "כוחי ועוצם ידי", כי אז דוקא משם הוא עלול ליפול בכאר שחת עכרה"ק.

מעשה רב בענין זה [ב]

מהרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע בענין זה ראוי להביא עדות נאמנה מהרה"ק מבערזאן זי"ע ב"שפת אמת" (פרי ראות), אשר שמע כעצמו מפה קדשו של הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע:

"שמעתי מפי מחותני אדמו"ר הרב הקדוש ר' מאיר זללה"ה מפרמישלאן, שאמר כתג השבועות: 'היום כאתי על כוננת אדמו"ר הקדוש מוה"ר מרדכי מקרימיניץ'. וסיפר: פעם אחת נסע בעגלה אחת עמי בצותא הדא כימי החורף, והגענו אל מקום אחד מדרון משופע מאד כידוע כימי החורף, ורמיתי שברגע זה יהפך הגלגל, וח"ו היינו כולנו מסוכנים אם היה מתהפך שמה הגלגל.

ואני הייתי אז רך בשנים ועמדתי בריזות לדלג מן העגלה, ואחזתי בידו ואמר לי: 'שב שב לא יהיה כלום', וכן היה שעברנו שמה בשלום. אחר כך באנו אל מקום אחד אשר לא היה כל כך משופע ומדרון, ולא עלה בדעתי כלל שתהפך שם העגלה ויאשתי עצמי מלדלג שמה, והנה פתאום נהתפכה העגלה ונפלנו כולנו על השלג, והתחיל אדמו"ר לצחק ואמר לי:

Stops

Passed the dangerous are without probl woman over in the less it are